

RESEÑAS

Maria Teresa FERRER I MALLOL, *El llibre de comptes de Nicolau de Mediona*, amb la col·laboració i revisió de Carles Vela Aulesa, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2018, 199 pp. (Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica; 107). ISBN 978-84-9965-437-9.

MIREIA COMAS VIA
Universitat de Barcelona
<https://orcid.org/0000-0003-1350-3216>
mireia_comas@ub.edu

L'edició del llibre de comptes del notari barceloní Nicolau de Mediona és un treball pòstum de Maria Teresa Ferrer Mallol (1940-2017). L'obra forma part de la col·lecció Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, de la qual la seva autora fou presidenta. A més, ha comptat amb la col·laboració de Carles Vela i Aulesa, el qual ha fet també la revisió final del text.

En anteriors treballs, com ara l'homenatge a Josep Trenchs aparegut a *Estudis castellonencs* (1994-1995), Maria Teresa Ferrer Mallol ja s'havia interessat per la figura de Nicolau de Mediona, el qual va exercir a la ciutat de Barcelona entre el 1432 i el 1461. D'entre els vint-i-quatre manuals i llibres que es conserven d'aquest notari a l'Arxiu Històric de Protocols, es troba aquest llibre de comptes de l'any 1433 al 1460 (AHPB, 163/19). Per al control de la seva pròpia comptabilitat, Nicolau de Mediona va utilitzar, entre 1433 i 1460, les pàgines en blanc que van quedar sense utilitzar del llibre de marmessoria del donzell Bernat Joan de Montpalau. En concret, la present edició transcriu els 94 folis que conformen el llibre. És a dir, tant la part corresponent a la marmessoria de Bernat Joan de Montpalau com el propi llibre de comptes, a més de les cobertes i els documents solts, agrupats en dos apèndixs.

El volum està encapçalat per un estudi introductori en el qual la seva autora analitza els principals continguts del llibre de comptes. Maria Teresa Ferrer i Mallol dedica aquest apartat a la família del notari, a l'administració de la casa, a l'escrivania, al patrimoni, a les inversions financeres i industrials i, finalment, als deutes. Tot i això, es troba a faltar un estudi codicològic del llibre, encara que se'n fa una mínima descripció física. L'estudi posa de manifest les possibilitats de recerca d'aquesta magnífica font, no només des del punt de vista de la Història, sinó també de la Diplomàtica. Certament, la seva riquesa no rau tant en les anotacions comptables, sinó sobretot en les informacions complementàries escampades al llarg del llibre que permeten aportar coneixement no només sobre el dia a dia d'una escrivania barcelonina, sinó també sobre la vida quotidiana del notari i la seva família. Aquest apartat introductori inclou, a més, quadres per tal de sintetitzar la informació que proporciona el llibre de comptes. L'edició es completa amb un índex de noms que permet rastrejar els habitants de la ciutat de Barcelona a mitjans del segle XV.

Efectivament, no es pot obviar l'interès d'aquest llibre de comptes i que, gràcies a l'edició de Maria Teresa Ferrer Mallol, podem tenir a l'abast. Així, sabem, per exemple, que Nicolau de Mediona tingué la seva escrivania, en un primer moment, a la plaça de les Cols i posteriorment la va traslladar a casa del seu mestre, el difunt Pere Andreu. El llibre també aporta informació sobre la vida privada del notari, com ara les dades consignades en relació al nom dels nou fills i filles que va tenir amb la seva muller Eulàlia, així com la data de naixement i de mort, si és que el van premorir, i el nom dels padrins i padrines de cadascun d'ells. El document és també una font interessant per estudiar el patrimoni d'un notari del segle XV, ja que en els comptes també es recull tot allò referent a la compra i gestió dels seus béns mobles i immobles, entrades i sortides dels seu compte a la Taula de Canvi de Barcelona i a altres taules barcelonines, préstecs, empenyoraments, inversions, etc. I, finalment, com a mostra de la seva riquesa, podem esmentar les despeses de caràcter domèstic de Nicolau de Mediona i la seva família, que comprenien, entre d'altres, l'educació dels fills, el servei de la casa (serventes i servents, esclaves i

esclaus), l'alimentació, els vestits i el calçat o bé la llenya que es consumia al llarg de l'any. En suma, edicions com la que va realitzar Maria Teresa Ferrer i Mallol permeten apropar-nos a les realitats quotidianes dels homes i les dones de la Barcelona baixmedieval.